

บทคัดย่อ

การศึกษาองค์ความรู้การตีกริชของสกุลช่างสงขลาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตีกริชของสกุลช่างสงขลาโดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมการสัมภาษณ์เชิงลึกและร่วมพัฒนาเชิงปฏิบัติการในพื้นที่จากการศึกษาพบว่ากระบวนการเริ่มตั้งแต่การใช้เครื่องมือตีเหล็กการเลือกวัสดุการฝึกทักษะการตีเหล็กเบื้องต้นการควบคุมอุณหภูมิเตาตีเหล็กและเตาหลอมเหล็กหลังจากเกิดทักษะและความชำนาญในการตีมีชนิดต่างๆ จึงเข้าสู่การขั้นตอนการตีกริช การตีดากริช จัดแต่งรูปทรง การตีเหล็กกลาย การทำด้ามกริช การทำลูกถ้วย การทำฝักกริชและรัดฝักกริช การตกแต่งรายละเอียดอื่นๆ

รูปกริชแบบสกุลช่างสงขลาทำด้ามกริชแบบห้วนกั้งกะมีบุคุดด้วยเงินขึ้นรูปฝักกริชและปีกฝักบางเรียวยาวโค้งมนเข้าคล้ายเขาควางปลายฝักและก้านฝักจะเรียวยาวเป็นรูปกรวยนิยมใช้ปลอกเงินสวมรัดฝักดากริชมีทั้งใบตรงและใบคดลักษณะบางและเรียวยาวแหลมการผลิตกริชแบบสกุลช่างสงขลากระจายครอบคลุมพื้นที่วัฒนธรรมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อาณาบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดสตูล และจังหวัดตรัง แต่ละพื้นที่พัฒนารูปแบบย่อยตามคติของท้องถิ่น

Keywords: Kris's songkhla school, Craft, Wisdom, Kris's maker

คำสำคัญ: กริชสกุลช่างสงขลา หัตถกรรม ภูมิปัญญา ช่างตีกริช

¹ บทความนี้เป็นผลสืบเนื่องจากโครงการวิจัยกริชสกุลช่างสงขลา:

การสร้างคุณค่าและการจัดการทุนทางวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน สนับสนุนโดยกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุนส่งเสริม ววน.)

และหน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาพื้นที่ (บพท.) ปี งบประมาณ พ.ศ. 2566 และแผนนโยบายการปรับปรุงข้อมูลของพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา สถาบันทักษิณคดีศึกษา

² นักวิชาการ ประจำสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

บทนำ

“กรีซสกุลช่างสงขลาปรากฏในตราแผ่นดินสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นภาพแทนหัวเมืองมลายูภายใต้การปกครองของสยาม”

กรีซมีศูนย์กลางที่เกาะชวาประเทศอินโดนีเซียและแพร่กระจายไปทั่วคาบสมุทรมลายู. วัฒนธรรมการใช้กรีซที่ปรากฏในภาคใต้ของประเทศไทยได้ผ่านเข้ามาทางความสัมพันธ์การค้าการเมืองและศาสนา. สันนิษฐานว่าเป็นช่วงรุ่งเรืองของอาณาจักรศรีวิชัยและอาณาจักรมขปาหิต. รูปแบบกรีซที่ใช้ร่วมกันในคาบสมุทรมลายู นั้นได้รับอิทธิพลจากคติของศาสนาพราหมณ์ฮินดู. คุณค่าของกรีซทำให้เห็นถึงอัตลักษณ์วัฒนธรรมกรีซในภาคใต้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชวา-มลายู

รูปแบบกรีซในภาคใต้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดลักษณะเฉพาะอันเป็นต้นกำเนิดของกรีซสกุลช่างสงขลา. และพัฒนาการไปสู่กรีซของไทยในรูปแบบอื่น อาทิ กรีซปัตตานี กรีซอยุธยา. ลักษณะของกรีซสกุลช่างสงขลา คือ ฝักกรีซบางเรียวย ปีกฝักโค้งมนเข้าคล้ายเขาควาง ตากริชหรือเรียกใบกรีซ (ในที่นี่จะเรียก “ตากริช” แทนใบกรีซ อันเป็นคำเรียกดั้งเดิม ที่มีนัยถึงตาดวงที่สามของพระศิวะ) ตากริชส่วนมากบางและเรียวยแหลม มีทั้งกรีซใบตรงและกรีซคด ต้ามกรีซนิยมแบบหัวนกคุลา หัวนกพังกะจุมูกสั้น หัวนกพังกะจุมูกยาว หัวลูกไก่

ส่วนภาพรวมผู้คนในภาคใต้นิยมใช้กรีซสกุลช่างบุกิสกรีซสกุลช่างชวากรีซสกุลช่างสุมาตราและกรีซสกุลช่างคาบสมุทรมลายูเหนือตากริชนิยมใช้แบบสุมาตราและแบบชวา. แต่ก็ยังมีกริชดั้งเดิมแบบพระไภรวะอยู่

ภายหลังศาสนาอิสลามแพร่เข้ามาภาคใต้ตอนล่างรูปแบบกรีซจึงปรับและพัฒนาให้สอดคล้องกับคติความเชื่อทางด้านศาสนา. กระทั่งตากริชและฝักกรีซมีลักษณะเฉพาะในแบบสกุลช่างปัตตานี. คือหัวนกพังกะได้ปรับจุมูกให้ยาวและโค้งขึ้นมีเคลือบลุลลายลิกลวดลายวิจิตรขึ้น. ต่อมาสมัยอยุธยามีการใช้กรีซในกลุ่มข้าราชการราชสำนักและคหบดี. แล้วพัฒนารูปแบบเฉพาะเป็นตากริชแบบพระไภรวะหรือเรียกพระพิราพ. เป็นกรีซแบบสกุลช่างอยุธยา

ช่วงก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 ช่างกรีซในภาคใต้สามารถผลิตกรีซได้ทุกรูปแบบ กรีซที่มีการใช้แพร่หลายมักผลิตตามคตินิยมของผู้ใช้กรีซโดยเฉพาะในพื้นที่วัฒนธรรมกรีซแถบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาพื้นที่วัฒนธรรมมลายูภาคใต้ตอนล่าง. ในสมัยรัชกาลที่ 5 ตราแผ่นดินใช้กรีซเป็นสัญลักษณ์เป็นภาพแทนหัวเมืองประเทศราชมลายูภายใต้การปกครองของสยาม. เมื่อพิจารณารายละเอียดตราแผ่นดินนั้นพบว่า เป็นกรีซสกุลช่างสงขลาทั้งสองเล่ม ภายหลังมีการจัดสร้างตราแผ่นดินจำลองด้วยไม้แกะสลักนูนสูง ปิดทองล่องชาด. ขนาดกว้าง 130 ซม. ยาว 137 ซม. มีความหนา 21 ซม. โดยที่ตัวกรีซสกุลช่างสงขลา มีรายละเอียดเพิ่มขึ้น คือ กรีซใบ 8 คด และกรีซใบตรงมีสันนอกไก่. รัชกาลที่ 5 พระราชทานตราแผ่นดินจำลองให้จัดแสดงที่งานนิทรรศการฉลองครบ 100 ปีแห่งเมืองฟิลาเดเฟีย รัฐเพนซิลวาเนียสหรัฐอเมริกา. เมื่อพ.ศ. 2419. ปัจจุบันรักษาไว้ที่สถาบันสมิธโซเนียนสหรัฐอเมริกา. (Keristrang, 2024). ปลายรัชกาลที่ 6 ภาคใต้มีการผลิตกรีซน้อยลงปรากฏเพียงช่างที่สามารถซ่อม

แถมกริชเก่าไปตามความถนัดเฉพาะทางจนช่วงทศวรรษ2540แทบไม่พบช่างกริชที่สามารถผลิตกริชได้อย่างสมบูรณ์.

การผลิตกริชในอดีตมาจาก2กลุ่มหลักกลุ่มแรกคือ**กลุ่มช่างในท้องถิ่น**เป็นกลุ่มช่างตีเหล็กที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากชาวจีนและชาวอินเดียที่เดินทางเข้ามาสู่ภาคใต้ในอดีตช่างตีเหล็กพื้นบ้านสร้างสรรค์งานโลหะกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการเครื่องใช้ทางเกษตรกรรมของคนในท้องถิ่นและพัฒนาฝีมือกระทั่งผลิตกริชได้กลุ่มที่สองคือ**กลุ่มช่างในราชสำนัก**เป็นช่างฝีมือดีที่มาจากท้องถิ่นโดยมีเจ้าเมืองหรือคหบดีซึ่งอยู่ตามหัวเมืองอุปถัมภ์ช่างกลุ่มนี้ผลิตงานเพื่อตอบสนองต่อการออกรณรงค์สงครามและเพื่อเป็นเครื่องประดับเกียรติยศ

รูปลักษณ์ของตากกริช ที่นิยมใช้ส่วนมากมี 2 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นตากกริชใบตรง เรียกใบปรี้อ อีกลักษณะเป็นกริชคด(luk)บ้างใช้คำว่า“คช”เพื่อให้พ้องรูปแล้วได้ความหมายว่ามีช่างซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนพระพิฆเนศในภาคใต้ตากกริชที่พบมักนิยมจำนวนคด3,5,7และ9คดส่วนจำนวนคดที่มากกว่านี้มักเป็นกริชที่มีการผลิตเป็นพิเศษ เฉพาะกรณี

ตากกริชเกิดจากการตีโลหะขึ้นรูป สามารถจำแนกได้ 2 ชนิด คือ เหล็กเนื้อเดียว และเหล็กผสม (1) ตากกริชเหล็กเนื้อเดียวตีจากโลหะชนิดเดียวกันเรียก**กริชเหล็กเนื้อเดียว**หรือ**เหล็กเชิงเดี่ยว**จุดเด่นมีความแข็งแรง และมีความคมเป็นคุณสมบัติเด่น และมีคุณสมบัติอื่นๆ เป็นองค์ประกอบ เช่น คดกริช ต้ามกริช ฝักกริช (2) ตากกริชที่ผสมเนื้อโลหะหลายชนิดเรียก**กริชเหล็กหลาย**มีความโดดเด่นอยู่ที่ลายในเนื้อเหล็กอันเกิดจากความชำนาญเชิงช่าง ลวดลายแฝงไว้ซึ่งคติความเชื่อต่างๆ ที่ผู้ถือครองกริชศรัทธาว่าจะเกิดขึ้นกับตนเอง

การผลิตมีดและเครื่องมือที่ไม่สอยจากโลหะเบื้องต้น

“องค์ความรู้ของท้องถิ่นที่กำลังจะหาย หากไม่มีกระบวนการสืบทอดที่เหมาะสม การทำความเข้าใจเงื่อนไขเกี่ยวกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ จึงมีความจำเป็นยิ่ง”

การฝึกทักษะขั้นพื้นฐานเป็นการเรียนรู้พฤติกรรมและความสามารถเบื้องต้นรวมถึงทัศนคติของการเป็นช่างตีเหล็กเพื่อให้เกิดการเรียนรู้คุณสมบัติที่สำคัญของเครื่องมือแต่ละชนิดจะช่วยให้การเลือกใช้งานมีความเหมาะสม ลดความเสียหายต่อเครื่องมือและเพิ่มความปลอดภัยต่อผู้ใช้เครื่องมือ

การบอกเล่า การสาธิตใช้เครื่องมือและยกตัวอย่างเครื่องมือที่สำคัญ โดยจะเลือกบรรยายเป็นบางชิ้น และให้เวลาผู้เรียนรู้ได้สัมผัสด้วยตนเองอาจแนะนำเมื่อจะใช้เครื่องมือชิ้นนั้นสร้างสรรค์ชิ้นงานภายหลังการเลือกใช้เครื่องมือสำหรับตีเหล็กโดยเน้นพิเศษในการเลือกใช้อันและคิมที่บอกถึงคุณลักษณะที่ต่างกันและให้ทดลองใช้ การถือหรือจับค้อนในการใช้งานลักษณะต่างๆ การวางค้อนเพื่อเตรียมตีเหล็กที่กำลังจะออกจากเตา อีกทั้งข้อควรระวังเรื่องความปลอดภัยต่อตนเองที่ผู้ร่วมตีเหล็ก

การตีเหล็กถูกถ่ายทอดในลักษณะการสาธิตชิ้นงานตัวอย่างและการตีมีดชิ้นสำคัญบางชนิดนอกจากนั้นทดลองตีชิ้นงานไปพร้อมกับการฝึกทักษะการยึดเหล็กและการต่อเหล็กด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นการตีเหล็ก

เพื่อลดความหนาของสันการตีไล่ระดับสันมีดสู่คมมีดการตีแนวสันมีดการจับคีมแต่ละชนิดแต่ละลักษณะการใช้งาน การจับก้อนเหล็กออกจากเตา การจับชิ้นงานเพื่อตีชิ้นงาน การพลิกและหมุนชิ้นงาน

ความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติที่สำคัญของเหล็กเท่าที่จำเป็นในการใช้ตีเหล็กเบื้องต้น จะสัมพันธ์ไปยังต้นทุนการผลิต ระยะเวลาการผลิตและคุณลักษณะของชิ้นงาน การคัดเลือกวัสดุโลหะชนิดต่างๆ เพื่อใช้ผลิตชิ้นงาน การจัดเก็บวัสดุและการเตรียมวัสดุให้พร้อมก่อนการตีเหล็ก การเลือกใช้ชนิดเชื้อเพลิง คุณสมบัติของเชื้อเพลิง และการคำนวณปริมาณเชื้อเพลิง การฝึกทำร่างแบบจากกระดาษ การถ่ายขนาดของชิ้นงานต้นแบบ. การตัดเหล็กแผ่นเพื่อเตรียมตี การเชื่อมแผ่นเหล็กก่อนนำเข้าเตา

การฝึกทักษะการตีเหล็กเบื้องต้นเพื่อให้เกิดทักษะการใช้ค้อน กลุ่มช่างเรียกทักษะการใช้ค้อนว่า “เชิงค้อน” การฝึกทักษะการตีเหล็กสองคน ถือค้อนตีสลับตามจังหวะ การฝึกทักษะการตีเหล็กสามคน ถือค้อนตีสลับตามจังหวะทั้งสามคน โดยคนถือค้อนแรกจะเป็นค้อนหลักในการนำตีการตีเพื่อตัดเหล็กขณะเหล็กยังร้อน เป็นเหล็กที่ได้รับความร้อนจากเตา การตีเพื่อพับเหล็กขณะยังร้อน การตีผ่าเหล็ก เรียนรู้การสังเกตสีของเหล็กในเตาหลอมเหล็กและบนทั่งตี คุณสมบัติของสีเปลวไฟและอุณหภูมิ การควบคุมอุณหภูมิเตาตีเหล็กและเตาหลอมเหล็กการเติมถ่านในเตาตีและเตาหลอมการเกลี่ยถ่านและสังเกตตะกั่วเหล็กในเตา การประสานเนื้อเหล็กและตัวประสานทั้งจากดินและจากสารบอแรกซ์ การตีเหล็กขึ้นรูป การตีลูกหมาก การตีกันหรือปลอก การตกแต่งใบมีด การชุบแข็งด้วยน้ำและการชุบแข็งด้วยน้ำมัน

ทักษะการใช้เครื่องมือทุ่นแรง อาทิ เครื่องตีกระแทก(Air hammer) เครื่องเจียร เครื่องกลึง เครื่องไส เครื่องขัด เครื่องเป่าลม เครื่องอัดไฮดรอลิก เครื่องเชื่อม. การตีมีดหรือเครื่องมือมีคมชนิดต่างๆ ที่มีลักษณะเฉพาะ อาทิ มีดขี้นอก มีดบาดะ มีดคล็อก มีดเตี้ยโก่. การทำด้ามมีดลักษณะต่างๆ

การเก็บรักษาไม้ แหล่งขายไม้หรือพื้นที่ที่มีไม้บางชนิด การคัดเลือกกลายไม้ การขึ้นรูปทำด้ามมีด การเกลาผิวและแกะสลักด้ามมีดการขัดเงาด้ามมีดการเข้าด้ามมีดกับใบมีดทั้งนี้ต้องมีพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

การผลิตกรีซ

หลังจากช่างเกิดทักษะและความชำนาญในการผลิตมีดเกือบทุกรูปแบบแล้วจึงเข้าสู่การขั้นตอนการฝึกตีกรีซโดยพื้นฐานแล้วมีความจำเป็นต้องนำทักษะการตีเหล็กเบื้องต้นมาใช้เพียงแต่การตีกรีซจะมีขั้นตอนและความซับซ้อนมากขึ้นการฝึกตีกรีซเริ่มจากการทำความรู้จักองค์ประกอบของกรีซแต่ละชนิดกรีซบางชนิดมีส่วนประกอบย่อยจำนวนมาก อาจต้องใช้เวลาและประสบการณ์ในการเรียนรู้ การสังเกตจากกรีซจริง การผลิตตากกรีซ เริ่มที่การวางแผนการตีตากกรีซ การเตรียมวัสดุ การร่างแบบตากกรีซหรือถ่ายขนาดจากต้นแบบ การตีขึ้นรูปตากกรีซ การทำก้น การตีเพื่อจัดแต่งรูปทรงตากกรีซ อาทิ การทำตัวจิ้งจก. การทำคาง. การทำวง การทำลอนข้าง. การทำหู. การทำเครา. การประกอบด้ามกรีซกับตากกรีซ(ใบกรีซ) หากผู้เข้ารับการถ่ายทอดมีทักษะการทำตากกรีซแล้วครูช่างจะถ่ายทอดการตีผสมเหล็ก. ให้ความรู้เกี่ยวกับลวด

ลายกริช (Pamor) การกัดลายในตากริชการตกแต่งตากริชการชุบแข็งตากริชการฝึกทักษะนี้ต้องใช้ความอดทนช่างต้องมีทักษะเชิงค้อนอย่างชำนาญ

ส่วนการทำด้ามกริชหรือหัวกริช ใช้ความรู้ในลักษณะของด้ามกริช อาทิ ด้ามกริชแบบสกุลช่างสงขลา ด้ามกริชแบบสุมาตรา ด้ามกริชแบบปัตตานี ด้ามกริชแบบบาหลี่ ด้ามกริชแบบชวา และด้ามกริชแบบมลายู. องค์ประกอบสำคัญที่ควรปรากฏในด้ามกริช การขึ้นรูปไม้ทำด้ามกริช. การแกะสลักด้ามกริชไม้. การแกะสลักด้ามกริชด้วยวัสดุอื่น การทำลูกถ้วยรับด้ามกริชต้องเรียนรู้ลักษณะของลูกถ้วย การขึ้นรูปลูกถ้วย. การตกแต่งลูกถ้วยวัสดุที่ใช้ทำลูกถ้วยและวัสดุตกแต่งลูกถ้วย. หลังจากนั้นจะให้ความรู้อองค์ประกอบของฝักกริชแต่ละชนิด. การเลือกชนิดของไม้. การขึ้นรูปไม้ทำฝักกริช. การทำปีกฝักกริช. การทำก้นฝักกริช. การประกอบฝักกริช. การทำโลหะรัดฝักกริช. การตกแต่งรายละเอียดอื่น. ทักษะในกลุ่มนี้สามารถแยกกันผลิตโดยแยกจากการตีตากริชได้

ประสบการณ์การถ่ายทอดและเข้าใจถึงลักษณะการเรียนรู้แบบต่างๆ แลกเปลี่ยนกันในกลุ่มช่างแล้วเลือกใช้วิธีที่เหมาะสมเป็นกรณีไป ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ตามแนวคิดของ David A. Kolb ที่มีการปฏิบัติจริง การสะท้อนคิดจากการรับรู้ การคิดและวิเคราะห์ และการนำไปทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนกับคนต่างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในลักษณะศึกษาเป็นตัวอย่างทดลองทำตามแบบอย่างเฝ้าสังเกตแล้วรับเอามาพัฒนาตนเอง เป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติของคนในการเรียนรู้จากผู้อื่น นอกจากนี้บางส่วนของกระบวนการถ่ายทอด สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (Pongpaiboon, 2007) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมให้เกิดการประยุกต์ใช้และต่อยอดองค์ความรู้ ผู้รับประโยชน์มีทั้งจากผู้รับการถ่ายทอดและผู้ถ่ายทอด ส่งผลต่อชิ้นงานที่ผลิตมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

รูปกริชสกุลช่างสงขลา

ภาพรวมรูปกริชสกุลช่างสงขลา ด้ามกริชแบบหัวนกฟังกะ มีลักษณะคล้ายพระศิวะในสภาวะร่างยักษ์นิยมทำด้วยไม้แก้ว และบางเล่มมักบุด้วยเงินขึ้นรูปโดยวิธีเคาะและสลักคุณ ฝักกริชและปีกฝักจะบางเรียวปลายฝักและก้นฝักจะเรียวเป็นรูปกรวย ปีกฝักโค้งม้วนเข้าคล้ายเขาควาง นิยมใช้ปลอกเงินสวมรัดฝักตากริชบางและเรียวแหลมการผลิตกริชสกุลช่างสงขลากระจายครอบคลุมพื้นที่วัฒนธรรมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อาณาบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดสตูล และจังหวัดตรัง โดยในแต่ละพื้นที่ก็มีพัฒนารูปแบบเฉพาะ แยกย่อยตามคติของท้องถิ่นนั้นๆ

การตีกริชเป็นงานศิลปหัตถกรรมจัดอยู่หมวดศาสตราวุธ. การถ่ายทอดการตีกริชถือเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการความรู้ท้องถิ่นเพื่อความยั่งยืนของมรดกทางวัฒนธรรม. สำหรับองค์ความรู้การผลิตกริชในท้องถิ่นมีลักษณะเฉพาะที่มองในเชิงปฏิบัติการก็เพื่อปรับและแก้ปัญหาการผลิต. มีความเกี่ยวข้องกับคตินิยมและความเชื่อซึ่งปรากฏในวิถีและวัฒนธรรมท้องถิ่น. แต่บางกรณีไม่มีข้อกำหนดตายตัวทำให้สามารถประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม. (Nithi Eiamsriwong, 2004) คติท้องถิ่นมักสั่นไหวไปตามสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยธรรมชาติแล้วกระบวนการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจะเป็นส่วนเสริมให้เกิดการประยุกต์ใช้และ

ต่อ ยอดต่อ ค้ความร้ (Pongpaiboon,2007)การใ้ทุนด้านความร้ท้องถ้ันมาองในร้องคุณค้าก็เป็นเงื่อนไขใน การทำงานร้วมกัน ท้ระหว่างคร้กับศิษย์ หรือศิษย์กับศิษย์ มุมมองเช่นนี้ส่งผลใ้มีความเปล่ยนเปล่งที่ต้ขึ้น. (Romrattanapan, 2008)

บทสร้

การศีกษาของค้ความร้การตีกฤษของสกูลข้างสงขลามีวัตถุประสงค์เพือศีกษาการตีกฤษของสกูลข้างสงขลา โดยใ้วิธีการสังเกตแบบมีร้วมร้วม การส้ภาษณ์เชิงลึก และร้วมพัฒนาเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่ากระบวนการร้มตั้งแต่การใช้คร้องมือตี้เหล็กการเลือกวัสดุการฝีกทักษะการตี้เหล็กเปือ้งตั้น การควบคุมอุณหภูมิเตาตี้เหล็กและเตาหลอมเหล็ก หลังจากเกิดทักษะและความชำนาญในการตี้มีตชนิดตั้นตั้น จึงใ้เข้าสู่การขั้นตอนการตีกฤษ การตี้ตากฤษ จัดตั้นรูปทรง การตี้เหล็กกลาย การทำด้ามกริช การทำลูกถ้้วย การทำฝีกกริชและร้ดฝีกกริช การตักตั้นรายละเอียดตั้นตั้น

รูปกริชสกูลข้างสงขลา ประกอบด้วยด้ามกริชแบบหัวนกฟ้งกะ บางชั้นบุคุนด้วยเงินชั้นรูป ฝีกกริชและปี้กฝีกบางร้ียวค้้งม้วนเข้าคล้ายเขาควาย ปลายฝีกและก้นฝีกจะร้ียวเป็นรูปกรวย นิยมทำปลอกเงินสวมร้ดฝีก ตากฤษมีท้ังใบตรงและใบคด ลักษณะบางและร้ียวแหลม

การผลิตกริชสกูลข้างสงขลากระจายครอบคลุมพื้นที่ วัฒนธรรมลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อาณาบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดสตูล และจังหวัดตรัง แต่ละพื้นที่พัฒนารูปแบบปลีกย้อยตามคติตของท้องถ้ัน

เอกสารอ้างอิง

keristrang. (2024, March 15). Coat of arms.

<https://www.facebook.com/search/posts/?q=กรีซเมืองตรัง%20keristrang>

Nithi Eiawswong. (2004). Thai Political Culture. (in thai). Matichon.

Pongpaiboon, J. (2007). Learning & Transmitting Process of Local Wisdom: A Case Study on Hongfang Folksong in Trat Province. [in Thai]. [Thesis for Master's Degree]. (in thai). Burapha University.

Romrattanapan, W. (2008). Social Capital: Learning & Empowerment for Healthy Community Project. (in thai). Thai Health Promotion Foundation.

